

Sholije o Kronosu i Morani ili Triptihon neznaniku

Zima kao zorsko sunce izgreva. Znam da ono sa sobom nosi teška, nema vremena i vejavu dažd; javi se ne samo jutrom, nego je osetim u mulju trenutaka dana, kada sam nepripremljen da svog brata po praznini uljudno ponudim mestom za sedenje u ovom skromnom i ofucanom domu (jer moramo razgovarati, to moramo). Jeza dođe, ja stanem u gard: trljam ruke, zagrcem se rubovima jorgana i sklupčam se u gluvom ćošku međ dva gola zida, ili se stisnem i padnem u krevet, nemoćan da mislim na toplotu i toplinu, na vrelo i vrelo, na druge i sebe, kao fetus.

Prolazio sam trgom popanulih izloga okamenjenosti i neosetljivosti, i neka neobjašnjiva omađijanost, kao kada se ne misli ili misli helenski, odvukla me do katedrale. Prolaznici – koji kao da nisu imali ni najmanju brigu na svetu – šetali su među uličnim (pre)prodavcima olinjalih i škart roba, kao u izderanim kožama njihovih jakni, između staklenih ulaza novoniklih zgrada banaka i agencija; pored jednog dečaka koji je na malenoj, izgrebanoj harmonici svirao i pevao svojim neupućenim, neukim i iskrenim glasom tri pesme, u beskraj ih obrćući; a dečica tih prolaznika trčala su ispred svojih roditelja i jurila za pitomim gradskim golubovima, naviklih da hodaju, a sad, kad je opasnost postala realna i uznemiravajuće pogubljiva, došlo je vreme da se vinu u bezbednost, što je na licima malih radoznalaca, nakon detinjeg razočarenja, izazivalo širok osmeh uz gaktanje.

U belom vremenu Moraninog vladanja čuje se život kao da je neutralan i sporedan, čuje se kao nejasna cika, formalnost, potencijal i usiljeni smeh; monotonija. A čovek je samo usamljena igračka na

kantunu, nemi, pasionirani posmatrač. Ta knjiga je trista dinara, gospođo, neću da idem do tetka-Marije!, *drugovi odoše a ja osta'*, pogledaću večeras u ostavi, ne, ne, sigurno nije saznao, Bože, sačuvaj!, sutra sam zauzeta, ne mogu da stignem, *nema zvijezde Daaanice*, imate li možda to i to, 'tica!, jeste, sine, to je ptica, *nema zvijezde Daanice*, Isuse!, da, on je trebao da mi donese (glupačo, kaže se „bi trebalo da“), *moje saputnice...*

Iako se spušta mrak, a dan prelazi iz belog u sivost, nema reflektora uperenih u katedralu, i ona je neprimetna u svojoj visini, kao jedini putnik namernik u šumi, koja se, mesto njega, pomera, ne samo u krošnjama. Vijori se vreme na skazaljka, i ponekad svrati nekoliko minuta unazad. Jer, svejedno mu je da li će biti čas za sad ili za malopre; njemu to ništa ne znači. Kao ni ljudima, uostalom.

Osvrnem se i ne znam šta sam hteo. Blentav se batrgam za sobom, ali ubrzo odustajem, kao i od brojnih, drugih, pređašnjih, efemernih, zamisli, koje sam potisnuo i odložio u svojoj rezignaciji. Sednem na skamiju, koja može da mi pospeši bolest, leđima okrenut katedrali nevremena. Posmatram žene kako prolaze: crvenokosa Dafina, u širokom smeđem kaputu otkopčanih dugmadi na grudima ispod kojih se pomalja žuta ešarpa, užurbanim preciznim korakom prolazi mi s leva i u pokretu punom sigurne ženstvenosti gleda na sat, diže oči ka neznancima i smeši se; grupica srednjoškolki, sve u šarenišu mode i kiča, ljupko i zlobno se kikoće, a jedna devojkica, brineta sa mladežem na levom obrazu, uzima reč i, verovatno nastavljajući tamo gde je stala pre smeha, ubeđuje svoje amazonke: Sale je na žurci bio strašno pijan, ali znam ga, nešto ga muči, i dobar je. Još veći ushićen kikut. Kako nestaju iz mog sluhokruga čujem umereno i pakosno, daleki glas njene drugarice – prejudicira dalje zadirkivanje, a brineta može samo da se

duri. Čekam i druge da prođu kroz siromašni spektar dana, i pored mene; jedna mi jako liči na Glen Klos iz filma *Les Liaisons Dangereuses*, ne znam po čemu, nije ni po odeći, ni po držanju, ni po čemu, samo me podseća na nju – zar mora biti razloga? Dve devojke, možda u srednjim dvadesetim, u paru prolaze i čizme im u ritmu odjekuju trotoarom; njihove oči gledaju u prostore različite i ispred vidika sabesednice ili su nedokučivo fiksirane u jednu pojavu, moguće neživu; čvrsto držeći u jednoj sitnu ljubičastu torbicu, ona s leva, viša i zgodnija, plave lahoraste kose, razigranom pantomimom dočarava nezanimljive utiske svog života i svoje lude generacije, a devojka s desna, oniska plavušica u sivom kaputu sa raznoraznim dezenima, cima glavom i saglasno potvrđuje taj razgovor. Ja znam da ne razumem; i jasno mi je da me se ne tiče. Čovek je jednim delom biće bunta.

Blaga zapitanost mi pleše svešču dok se dižem na noge i osećam bol u stopalima i sečivo u levom bubregu. Moram dalje.

*

Loše, kao i uvek, nisam ništa postigao, ali šta je... Umor mi obasipa čelo, baš kao što teško nebo nada mnoom pritiska oblake, ali glad je preča: Morana, ta (zla) žena, grize za prste, ali mene želudac kori i u nevidljivim, prezasićenim suzama se grcam, gladan se smrzavajući i oduzetih prstiju drhteći s truhom. Na kraju odlazim do obližnje pekare, pažljivo motreći na bus, i kupujem parama koje nisam smeo da potrošim dve kifle. Svaki zalogaj plaćen je u novcu i zdravlju. Pokušavam da uštedim na vremenu.

Stajališta gradskih autobusa prava su šarenila tipova i pojedinaca,

gradskih mitova i beskrupuloznih polazaka na zločin. Dovuče te, sve, nekako, kao da nisi ni hodao – toliko ne osećaš - do stajališta, sa jednom kiflom u plastičnoj i papirnoj kesi i jednom zbog koje će te prsti proklinjati i preklinjati.

Zagledaj se u ta lica – katalog na izvol'te, – ali budi oprezan – stranice napadaju! Ako je to neki sredovečni muškarac – fizikalac je koji se habituiran vraća s posla da na ženi iskali bes (jer na njoj to najlakše i najzakonitije može), deci ljutim glasom kroz psovke izrekne nove kazne zbog lošeg učenja u školi i, nakon svega, sebi opet nalije čašicu uvek umirujuće domaće rakije, njegove jedine utehe za neostvarene ciljeve i životne zamisli. Ako je žena koja je prešla zenit svog života – u najfinijem odelu svom ona će tegliti ogromne plastične kese prepakovane namirnicama, dok joj vetar bude duvao u istureno, žilavo lice i počelavu kosu; misliće da čini velikodušno delo (i bilo bi, da samo ima subjekt koji bi toga vredeo), ali ovako će je dočekati samo nepoštujuća ravnodušnost. Ako vidiš starca – pomireni je penzioner, koji je video sve i zna sve – barem po sebi – ali njegovoj zatucanosti niko ne veruje. Neka deca se vraćaju iz škola. Ako je tu predškolarac – izgubljen je. Ako je glasan školarac – isfrustrirano je bogat.

Hoću li, i želim li, da čujem njihove priče? Ali, nemoguće je jer sam ograničen; besmisleno je, jer ni oni ne znaju. Ne znaju ni više, ni manje, od mene...

Vadim papirić iz levog džepa, čitam: *livre*. „Knjiga,“ kažem u sebi. Stavljam papir u desni džep. Dalje: *maison*. „Kuća.“ U desni. *Journal*. To je bar lako. Desni.

Autobus, sedmica, moj. Dosta je vremena prošlo pre nego što sam se provukao u bus i kupio kartu; mogao sam desetinu papirića proći. Skidam kapuljaču, kašljucnem i uhvatim za šipku. Stoka...! Tete! Desni...

*

Opet sam jutros iskašljao krv u lavabo. Tri četiri crna ispljuvka, ništa ozbiljno. *U stvari čovek je suštinski bolestan, ali ga upravo bolest čini čovekom.* Naježim se kad shvatim koliki su eoni između mene i tebe, saopštitelja i primaoca saopštenja. I koliko malo ohladnelih reči imam da taj jaz predočim.

Sanjao sam nju, opet: zbog Morane sam se prevrtao po krevetu, zavijao se u jauku i oblivao u hladnom znoju, mrzeći još jedan dan. Sanjao sam: pijan sam i pokušavam da pobegnem, ali me ona s leđa hvata ispod ruku, počinjem da krvarim, i od njenog stiska se onesvestih; vraća me ljudima. *Rekao bih da čovek ne sniva samo svojom dušom, on sniva anonimno i zajednički, mada na svoj osoben način. Velika duša od koje si ti samo delić sniva svakako i kroz tebe, na svoj način, o stvarima o kojima u tajnosti stalno sniva – o svojoj mladosti, svojoj nadi, svojoj sreći i svome miru... i o svojoj krvavoj gozbi.*

Stanem do slike jutra i posmatram današnje olakšalo nebo. Zgrnut u ćebet, kao neki monah, i potpirem se, silim sebe izvan granica čovečnosti, raslabljen trčim za slepoćom sopstvene prevarenosti, a u daljini, kao na nebu Eldorado da je, vidim utopističku srebrnu katedralu: iznad portala su gargojli i druga čudovrsna bića, sinestezijski se stapaju u Strašni sud na svodu portala – staro gotsko iluzionističko

slikarstvo predočava mi svet. „Ljudi su vekovima prolazili kroz te dveri.“

Kao da nije od kamena načinjena, kao da nije deo ljudske promisli, katedrala stoji na provaliji između zemlje, oblaka, neba i duge. A visoko na katedrali, visoko, dokle god može da vidi razblaženo oko – skazaljke na satu vrtoglavo se okreću u beskraj. A zvono niko ne čuje.